

KUTSESTANDARD

Täiskasvanute koolitaja, tase 7

Kutsestandard on dokument, mis kirjeldab tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

Kutsestandardi kasutusala

- 1) Tööturu nõudmistele vastavate õppekavade ja koolitusprogrammide koostamine
- 2) Inimeste kompetentsuse hindamine, sh enesehindamine ja vastavushindamine kutse andmisel
- 3) Ametite kirjeldamine ja tutvustamine
- 4) Inimese karjääri planeerimine ja aluse loomine elukestvaks õppeks
- 5) Koolitusvajaduste väljaselgitamine ning koolituse planeerimine
- 6) Ametijuhendite koostamine ja töötajate värbamine
- 7) Kutsete ja kvalifikatsioonide võrdlemine

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Täiskasvanute koolitaja, tase 7	7

A-osa KUTSEKIRJELDUS

<p>A.1 Töö kirjeldus</p> <p>Täiskasvanute koolitaja on tippspetsialist, kes sihipäraselt loodud õpituatsioonis toetab täiskasvanud inimeste õppimist ja enesearengut. 7. taseme täiskasvanute koolitaja on enamasti viieaastase praktilise kogemusega koolitaja, kes töötab iseseisvalt keerulistes ja ettearvamatutes olukordades ning võtab vastutuse nii enda kui töörühmade töö tulemuste eest. Ta analüüsib õpivajadusi, määrab sihid ja eesmärgid ning koostab õppekavu; juhendab töögruppe ja otsib lahendusi töö käigus ilmnenud probleemidele. Õppe läbiviimisel arvestab ta, et täiskasvanud õppijad on erineva vanuse, kogemuse, eelneva hariduse ja sotsiaalse staatusega inimesed, kellel on oma väljakujunenud teadmiste süsteem, mõtlemisharjumused, eelarvamused, stereotüübid, hoiakud ja väärtushinnangud, mille nad toovad kaasa õpituatsiooni.</p> <p>Ta osaleb elukestva õppe propageerimisel ja täiskasvanud õppijate motivatsiooni kujundamisel, arendus-, loome- ja/või teadustegevuses ning esineb konverentsidel ja/või seminaridel.</p>
<p>A.2 Tööosad</p> <p>A.2.1 Õppeprotsessi ettevalmistamine</p> <p>A.2.2 Õppeprotsessi läbiviimine</p> <p>A.2.3 Õppeprotsessi analüüs ja hindamine</p> <p>A.2.4 Arendus-, loome- ja teadustegevus</p> <p>A.2.5 Professionaalne eneseareng</p> <p>Tööülesannete täielik loetelu on toodud Lisas 1: Tööosad ja tööülesanded.</p>
<p>A.3 Töö keskkond ja eripära</p> <p>Täiskasvanute koolitaja füüsilisele töökeskkonnale esitatavad nõuded sõltuvad koolituse eesmärgist ja/või valdkonnast, milles koolitust läbi viiakse. Need lepitakse eelnevalt koolituse tellija ja koolitaja vahel kokku. Sotsiaalse ja vaimse keskkonna loob koolitaja õppeprotsessi käigus ise.</p>
<p>A.4 Töövahendid</p> <p>Täiskasvanute koolitaja peamiseks töövahenditeks on info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendid, õppevahendid ja muud õppe tulemuslikuks läbiviimiseks ning loovtegevusteks vajalikud vahendid. Töövahendite kasutamisel lähtub täiskasvanuõppe eripäradest.</p>

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Edukat tegutsemist täiskasvanute koolitajana toetavad järgmised võimed ja iseloomuomadused: õpivõime, koostöövalmidus, verbaalne võimekus, empaatia, pühendumus, pingetaluvus, tolerantsus, eneseregulatsiooni võime, otsustusvõime, kohanemisvõime, loovus, sihikindlus, avatus, kriitilise mõtlemise võime. Täiskasvanute koolitaja põhiväärtusteks on väärikus, ausus, sallivus, vastutus, avatus ja inimest väärtustav hoiak. Oluline on täiskasvanute koolitaja eetikanõuetest kinnipidamine.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Seitsmenda taseme täiskasvanute koolitaja on enamasti magistrikraadiga või sellele tasemele vastava kraadiga koolitaja. Tema kutsealane õpe toimub kraadiõppes, põhi- või kõrvalaine või lisaeriala õppekava raames kõrgkoolis, kvalifikatsiooni- ja/või täiendõppe kursustel. Vajalikud kompetentsid võib omandada ka praktilise tegevuse käigus.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Täiskasvanute koolitaja kutse ei eelda ühtse ametinimetuse olemasolu. Kutse omanik võib töötada paljudel erinevatel ametikohtadel nagu koolitaja, õpetaja, lektor, õppejõud, tuutor, mentor, konsultant/ konsulent jm.

A.8 Reguleerimisviisid kutsealal tegutsemiseks

Sõltuvalt valdkonnast, kus koolitus toimub ja/või konkreetsest koolituse tellijast, võidakse koolitajalt nõuda erinevaid dokumente. Näiteks täiskasvanute koolitaja/andragoogi kutse omamist, erialast kompetentsust tõestavaid dokumente vm.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Täiskasvanute koolitaja, tase 7 kutse moodustub kuuest kompetentsist. Selle kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1 – B.2.6 tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENSIID

B.2.1 Õppeprotsessi ettevalmistamine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

- 1) Analüüsib ja üldistab sihtgrupi õpivajadusi, juhindudes valdkonna arengust ja koolitusvajaduse analüüsi teoreetilistest alustest.
- 2) Koostab õppekava, lähtudes sihtgrupi õpivajaduste analüüsist ja kavandab ressursid selle elluviimiseks. Planeerib õpet, juhindudes andragoogilistest põhimõtetest.
- 3) Valmistab ette konkreetse koolituse/tunni sisu ja metoodika, lähtudes sihtgrupi ja õpperühma vajadustest ja õppekavas fikseeritud õpitulemustest. Loob koolituse sisu ja uuendab/kaasajastab seda pidevalt.
- 4) Koostab uusi, sh interaktiivseid õppematerjale ja/või kohandab vanu, lähtudes oma teema käsitlemise loogikast; arvestab konkreetse sihtgrupi eripära ja õppijatelt tagasisidestuse käigus saadud arvamusi ning õpikeskkonna võimalusi.

Teadmised:

- 1) koolitusvajaduse analüüs,
- 2) õppekava koostamine,
- 3) ressursside juhtimine,
- 4) sihtrühma vajadused,
- 5) planeerimine ja tegevuskavade koostamine,
- 6) õppematerjalide koostamine,
- 7) meetodite tundmine,
- 8) õppeprotsess ja õpikeskkond.

Hindamismeetod(id):

Dokumendid, portfoolio (s.h. eneseanalüüs), tõendus põhine intervjuu.	
B.2.2 Õppeprotsessi läbiviimine	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Näeb õppijat kui subjekti ja toetab teda individuaalsete õpieesmärkide määratlemisel, tuginedes valdkonnapõhiste teadmiste ja õppijalt saadud infole, seades esiplaanile õppijate põhjendatud huvid. 2) Kujundab motiveeriva õpikeskkonna, juhindudes õpimotivatsiooni kujunemise seaduspärasustest ja tehes õppijatega koostööd, arvestades nende individuaalseid vajadusi. Kujundab õppimist soodustava vaimse ja sotsiaalse keskkonna ka siis, kui füüsiline keskkond seda ei soodusta, rakendades oma loovust ja pikaajalist kogemust. 3) Juhib õppeprotsessi, pidades silmas õppekavast tulenevaid ja õppijate individuaalseid õpieesmärke. Viib põhjendatud vajaduse korral sisse muudatusi õppe etappide järjestuses ja töövormides, kaasates õpperühma ja arvestades iga üksiku õppija vajadusi. 4) Käsitleb õpperühma kui subjekti, märgates ja suunates grupiprotsesse; kasutab õpieesmärkide saavutamiseks ka iseregulatsiooni õpperühmas, andes sellele õigusi ja volitusi oma vajaduste ja soovide teostamiseks. Algatab ja juhib tegevusi vastupanu ületamiseks õpperühmas, kui see peaks tekkima, kasutades konfliktolukordi õppimise allikana. 5) Toetab õppijate isiksuslikku arengut, respektides individuaalseid vajadusi ja andes toetavat tagasisidet. Suunab positiivsete hoiakute kujunemist enesearengule, julgustades katsetama ja käsitlema ebaõnnestumisi õppimise väärtuslike allikatena. 	
<p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) õpieesmärgid, 2) õpimotivatsioon ja motiveeriv õpikeskkond, 3) füüsiline, sotsiaalne ja vaimne keskkond, 4) õpetegevuse vormid ja õppemeetodid, 5) grupiprotsessid ja nende juhtimine, 6) iseregulatsioon, 7) õppeprotsessi kulgemine, sh vastupanuga toimetulek, 8) isiksus ja isiksuslik areng, 9) tagasisidestamine, 10) hoiakute kujunemine. 	
<p>Hindamismeetod(id):</p> <p>Dokumendid, portfoolio (s.h. eneseanalüüs), tõendus põhine intervjuu.</p>	
B.2.3 Õppeprotsessi ja õpitulemuste analüüs ning hindamine	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Kogub õppijatelt, kaaskoolitajatelt ja teistelt sidusgruppide liikmetelt arvamusi õppeprotsessi kohta, valides selleks sobivaimad meetodeid. 2) Analüüsib õpitulemusi ja edasist koolitusvajadust, kasutades asjakohaseid analüüsi meetodeid ja otsides lisateavet probleemide ja nende põhjuste paremaks mõistmiseks. 3) Hindab õpperühma tegevust grupi- ja õppijate isiksusliku arengu aspektist, valides selleks sobivaimad meetodid. 4) Koostab hindamisjuhendeid ja valib sobivaid hindamismeetodeid, võttes arvesse uusimate teadusuuringute tulemusi ja parimat praktikat. 5) Reflekteerides hindab enda tegevust õpi-, grupi- ja isiksuslike protsesside juhtimisel, selgitab enesearengu vajadused ning kavandab tegevused nende realiseerimiseks, kasutades eneseanalüüsi vahendeid, õpitulemuste analüüsi ja saadud hinnanguid. 6) Koostab ülevaate koolituse tulemustest, (hinnangutest, edasistest tegevustest jm asjassepuutuvast) ja teavitab sellest huvitatud osapooli, valides ise teavitamise meetodid. 	
<p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) andmete kogumise ja analüüsimeetodid, 2) koolitusvajadus, selle kujunemine ja analüüsimeetodid, 3) isiksuse areng, 4) grupidünaamika, 5) hindamine ja hindamismeetodid, 6) juhendite koostamine, 7) refleksioon ja eneserefleksioon, 8) planeerimine ja tegevuskavade koostamine, 	

9) õpitulemuste analüüsimetodid.	
Hindamismeetod(id): Dokumendid, portfoolio (s.h. eneseanalüüs), tõendus põhine intervjuu.	
B.2.4 Arendus-, loome- ja teadustegevus	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1) Osaleb arendus-, loome- ja/või teadustegevuses, kogudes ja analüüsid vajalikku informatsiooni. 2) Osaleb aktiivselt teadus- ja/või erialakonverentsidel Eestis, esinedes ettekandega või modereerides, valmistab ette ning levitab oma ettekandeid. 3) Võtab eksperdina osa avalikest diskussioonidest (piirkondlik tase, erialaliidud, katusorganisatsioonid vm), tehes ettepanekuid täiendusteks ja/või muudatusteks täiskasvanuharidust ja -koolitust ja/või elukestvat õpet reguleerivatesse dokumentidesse. 4) Osaleb koolitusasutusevahelistes töögruppides ja/või koostöövõrgustikes, jagades kolleegidele oma arvamusi ja ettepanekuid ja/või juhendades eksperdina nende tegevust. 5) Juhendab ja nõustab madalama kutsetasemega või kutseta koolitajaid, jagades neile vajalikku informatsiooni ja osaledes õppejõuna koolitajate koolitamisel.	
Teadmised: 1) arendustegevuse meetodid, 2) loometegevuse meetodid, 3) teadustegevuse meetodid, 4) ettekannete koostamine ja esitamine, 5) täiskasvanuharidust ja -koolitust reguleerivad õigusaktid, 6) haridus- ja täiskasvanuhariduse poliitika, 7) juhendamine ja nõustamine, mentorlus, supervisioon.	
Hindamismeetod(id): Dokumendid, portfoolio (s.h. eneseanalüüs), tõendus põhine intervjuu.	
B.2.5 Professionaalne eneseareng	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1) Uuendab õppemeetodeid ja ajakohastab vajadusel õppe sisu, lähtudes valdkonna arengust ja uusimast erialakirjandusest. 2) Tegeleb eneserefleksiooniga, arvestab oma füüsilise, vaimse ja emotsionaalse seisundiga, võttes kasutusele abinõud tasakaalu saavutamiseks ja säilitamiseks. 3) On kursis uuemate suundadega oma erialal ja täiendab end andragoogika valdkonnas, omandades täiskasvanute koolitaja 7. tasemele vastavad kompetentsid. 4) Arendab edukaks tegutsemiseks vajalikke võimeid ja isiksuseomadusi, väärtustades pidevat enesearengut.	
Teadmised: 1) valdkonna funktsioneerimine, muutumine ja areng, 2) uusim erialakirjandus, 3) täiskasvanute koolitaja kompetentsid (7. tase), 4) füüsilise, vaimse ja emotsionaalse seisundi reguleerimine, 5) täiskasvanute koolitajale vajalikud isiksuseomadused ja võimed.	
Hindamismeetod(id): Dokumendid, portfoolio (s.h. eneseanalüüs), tõendus põhine intervjuu.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.6 Täiskasvanute koolitaja kutset läbiv kompetents	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1) Tunneb koolitustel käsitlevat valdkonda/teemat/ainet. 2) Teab andragoogika põhiprintsiipe ja lähtub koolitusel täiskasvanud õppija eripäradest. 3) Väärtustab täiskasvanud õppijat, peab tähtsaks eetilisi tõekspidamisi, järgib täiskasvanute koolitaja kutse-eetikat (vt Lisa 2: Täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks). 4) Loob õppimist ja suhtlemist soodustava keskkonna.	

<p>5) Järgib täiskasvanuõpet reguleerivaid seadusi.</p> <p>6) Käsitleb ennast õppijana, käitub enesearengu subjektina.</p> <p>7) Kasutab korrektset koolituse läbiviimise keelt kõnes ja kirjas koolitamiseks vajalikul tasemel. Kasutab enamasti ühte võõrkeelt, mis toetab koolitaja enesearengut.</p> <p>8) Kasutab sobilikke IKT (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) vahendeid õppeprotsessi ettevalmistamisel, läbiviimisel ja hindamisel; oskab allikakriitiliselt veebipõhist infot otsida ja kasutab seda vastavalt autorikaitseseadusele; teab e-õppe võimalusi ja oskab kasutada sobilikke meetodikaid e-õppe läbiviimiseks täiskasvanute koolituses; oskab luua, kasutada ja jagada veebipõhiseid materjale; kasutab sobilikke IKT vahendeid enesearengu toetamisel.</p>
<p>Teadmised:</p> <p>1) õpetatav valdkond/teema/aine,</p> <p>2) täiskasvanud õppija eripärad,</p> <p>3) andragoogika põhiprintsiibid,</p> <p>4) suhtlemispsühholoogia baasteadmised (kontakt, selge eneseväljendus, aktiivne kuulamine, enesekehtestamine),</p> <p>5) täiskasvanuharidust ja -koolitust reguleerivad õigusaktid,</p> <p>6) eneserefleksiooni põhimõtted,</p> <p>7) täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks.</p>
<p>Hindamismeetod(id):</p> <p>Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamisel.</p>

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	21-01042015-6.3/8k
2. Kutsestandardi koostajad	Talvi Märja, ETKA Andras Larissa Jõgi, Tallinna Ülikool Merle Lõhmus, EBS Juhtimiskoolituse Keskus Kristel Jalak, Enics Eesti AS Heiki Kiidli, Tallinna Täiskasvanute Gümnaasium Tiina Jääger, Eesti Vabaharidusliit Eda Anton, Tartu Kutsehariduskeskus Küllil All, Haridus- ja Teadusministeerium Kerttu Taidre, ETKA Andras
3. Kutsestandardi kinnitaja	Hariduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	18
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	01.04.2015
6. Kutsestandard kehtib kuni	22.11.2016
7. Kutsestandardi versiooni number	8
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2 Tippspetsialistid 24 Äri- ja haldusala tippspetsialistid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetused võõrkeeles	
Inglise keeles	Adult educator, level 7
Soome keeles	Aikuiskouluttaja
Vene keeles	Преподаватель взрослых
C.3 Lisad	
Lisa 1 Töösad ja -ülesanded	

Lisa 2 [Täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks](#)